

نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش

دانشگاه صنعتی شاهرود

تعیین روایی و پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش

حسین پورسلطانی زرنندی^{۱*}، محمدعلی قره^۲ و سیده طاهره موسوی راد^۳

۱- استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۲- دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۳- استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۳/۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۹/۱۷

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش، تعیین روایی و پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش بود.

روش‌شناسی: روش پژوهش، از نوع توصیفی بوده که به صورت میدانی به اجرا درآمده است. جامعه آماری این پژوهش را ورزشکاران رشته‌های ورزشی مختلف ایران تشکیل دادند که از بین آن‌ها، تعداد ۴۲۲ پرسشنامه جمع‌آوری شد. جهت جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی باردلی و کاووسانو (۲۰۰۷) استفاده شد که مشتمل بر ۳۲ سؤال بوده و شامل، مؤلفه‌های "بازسازی رفتار"، "مقایسه سودمند"، "عدم مسئولیت‌پذیری"، "عواقب تحریف"، "از دست دادن صفات انسانی" و "سرزنش" است. روایی پرسشنامه پس از ترجمه با استفاده از نظرات اساتید مدیریت ورزشی به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از شاخص‌های توصیفی و آزمون‌های آماری ضریب آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی و تحلیل عاملی تأییدی برای تعیین روایی سازه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد، پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی (۰/۸۷) است. در خصوص روایی سازه و بر اساس میزان روابط و مقادیر تی، تمامی سؤالات رابطه معناداری با عامل‌ها داشتند و توانستند پیش‌بین خوبی برای عامل خود باشند. شاخص‌های نسبت‌خیزی دو به دو به درجه آزادی (۱/۸۹)، $RMSEA=0/067$ و همچنین $NFI=0/99$ ، $CFI=0/98$ ، $IFI=0/99$ ، $AGFI=0/98$ و $GFI=0/97$ ، برازش مدل را تأیید کردند؛ همچنین در خصوص روابط عامل‌ها با مفهوم بی‌تعهدی اخلاقی نتایج نشان داد که تمامی عامل‌ها توانستند پیش‌بین خوبی برای مفهوم بی‌تعهدی اخلاقی باشند.

نتیجه‌گیری: پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی مقیاسی قابل اطمینان و معتبری است که می‌توان برای ارزیابی میزان بی‌تعهدی اخلاق ورزشکاران استفاده کرد و نتایج معتبری را مشاهده کرد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق، بی‌تعهدی، ورزشکار، پرسشنامه.

مقدمه

امروزه تأکید و لزوم توجه به ارزش‌های اخلاقی و به ویژه حمایت از رفتارهای اخلاقی در سراسر دنیا رو به افزایش است. این موضوع به لحاظ پژوهشی در تعداد تحقیقاتی که در طول سال‌های اخیر در حوزه ارتباط رفتارهای اخلاقی با سایر متغیرها در نشریات علمی - پژوهشی چاپ شده به خوبی واضح است؛ لذا این توجه نشانه زنده شدن دوباره نیاز به معیارهای اخلاقی به منظور راهنمایی رفتارهای انسانی دارد (گراو و استیفن^۱، ۲۰۰۸). با پیچیده‌تر شدن هر چه بیشتر ارگان‌های مختلف و گسترش میزان رفتارهای غیر اخلاقی در محیط‌های کاری، توجه مدیران را به ایجاد و حفظ جو کاری اخلاقی در همه سازمان‌ها ضروری کرده است. جو اخلاقی شامل، ادراک افراد از درست و اشتباه در محیط کاری بوده، در این زمینه هنجارهایی را به منظور پذیرش و عدم پذیرش رفتارهای مختلف اداره می‌کند (رحیم نیا و نیکخواه، ۱۳۹۰). در طی دهه‌های اخیر، توسعه همه جانبه تربیت بدنی و علوم ورزشی از یک سو میدان عمل دست اندرکاران ورزش را وسعت بخشیده و از سوی دیگر، مسائل عمیق اخلاقی را مطرح می‌سازد. دانش و عملکردهای جدید، نیاز به تبیین و تدوین احکام نوین دارند و مسئولیت و اختیار تبیین مبانی لازم برای این امر در ورزش را باید از اخلاق ورزشی جویا شد. امروزه عوامل بسیاری بر روابط مدیران و ورزشکاران و غیره تأثیرگذار است. دسترسی حیرت آور افراد به اخبار و دانش ورزشی، جایگزینی سرعت، دقت و انتقال رایانه‌ای به جای همتهای انسانی آن، فزون طلبی و رفاه جویی آدمی همه در این دگرگونی سهیم و شریک بوده‌اند. پیچیده تر شدن روزافزون سازمان‌ها و افزایش میزان کارهای غیر اخلاقی، غیرقانونی و غیرمسئولانه در محیط‌های کاری، توجه مدیران و صاحب نظران را به بحث اخلاق کار و مدیریت اخلاق معطوف ساخته است؛ بویژه این که سازمان‌ها به لحاظ تخصصی و زمینه فعالیت، درگیر مسایل و مشکلات اخلاقی متعدد و متنوعی هستند. منظور از مدیریت اخلاق در سازمان، شناسایی و اولویت بندی ارزش‌ها برای هدایت رفتارها در سازمان است. سازمان‌ها با ایجاد یک برنامه مدیریت اخلاق می‌توانند اخلاقیات را در محیط کار مدیریت کرده، در شرایط آشفته، عملکرد اخلاقی خود را حفظ کنند (سلطانی، ۱۳۸۲).

در طی سالیان اخیر، پژوهشگران همواره به دنبال شناسایی راه‌هایی برای بررسی و ارتقاء سطح قضاوت‌های اخلاقی در بین افراد مختلف می‌باشند. از طرفی دیگر، حساسیت موضوعات اخلاقی و محدودیت‌های پژوهشی در این زمینه، پژوهش در عرصه اخلاق ورزشی را با سختی‌هایی روبرو کرده است (شجیع و پورسلطانی، ۱۳۹۰). ضرورت اخلاقی بودن ورزش، نتیجه مستقیم قوانین و مقررات ورزشی نیست. هنگامی که از واژه‌هایی مانند، بازی جوانمردانه، بازی منصفانه و یا گذشت و ایشار و رعایت اصول و ارزش‌های اخلاقی و انسانی در بازی‌ها و مسابقات سخن به میان می‌آید، در حقیقت توجه ما به روح قوانین است (نادریان، ۱۳۹۰)؛ در حالی که سازمان‌ها دربرگیرنده جوهای زیادی می‌باشند، جو اخلاقی برای سازمان‌ها مهم بوده، بر رفتار اخلاقی کارکنان مؤثر است. جو اخلاقی سازمان، دربرگیرنده ادراک‌های درست و اشتباه کارکنان در محیط کاری سازمان بوده (رحیم نیا، ۱۳۹۰)، هنجارهایی را برای پذیرش و عدم پذیرش رفتارهای سازمانی ارائه می‌نماید. مدیران ارشد سازمان، نقشی کلیدی در ایجاد جو اخلاقی سازمان ایفا می‌نمایند. پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهند، در صورتی که کدهای اخلاقی سازمان تدوین نشده باشد، سیاست‌ها و خط مشی‌ها مشخص و تعریف نشده و بر آن نظارت صورت نپذیرد، منجر به بروز رفتار غیر اخلاقی در سازمان می‌شود (فرل^۲، ۱۹۸۵). مارکوس و پیرا^۳ (۲۰۰۹) به این نتیجه رسیدند که بین جهت‌گیری اخلاقی با قضاوت‌های اخلاقی افراد، رابطه معناداری وجود دارد. بر اساس نظر وود و ریمر^۴ (۲۰۰۳) به دلیل برداشت‌های متفاوت از کدهای اخلاقی و پیچیدگی این موضوع، تعریف مورد قبول و جامع از استانداردهای اخلاقی مشکل است، از نظر آن‌ها، قوانین

1. Grave and Stephen
2. Ferrell
3. Marques and Pereira
4. Wood and Rimmer

اخلاقی بیان‌هایی از هنجارها و باورهای یک نهاد آموزشی هستند. در زبان انگلیسی کلمه اخلاق از واژه یونانی ایتیکوس^۱ به معنی عادت خصلت، خلق و خوی، سرشت، روش و نظایر آن گرفته شده است. برخی از زبان‌شناسان معتقدند، واژه ایتیکس^۲ که مفهوم لغوی آن شخصیت^۳ است، به مجموعه‌ای از باورها و دیدگاه‌های مرتبط با منش آدمی اطلاق می‌شود که رفتار افراد، گروه‌ها، نهادها و ملت‌ها را هدایت می‌کند. به نظر جوزفسون، اخلاق توانایی تشخیص درست از غلط و دربردارنده تلاش برای انجام عمل خوب و درست است (دفت، ۱۳۸۱). قره و شجیع (۱۳۹۱) در پژوهشی دریافتند که ایدئولوژی اخلاقی بازیکنان تأثیر معناداری بر تبیین واریانس تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان دارد. کاویوسانو^۴ (۲۰۰۶) در پژوهشی گزارش کرد که بین فضای انگیزشی برد مدار با عملکرد اخلاقی پایین در بین بازیکنان بسکتبال در سطوح دانشگاهی رابطه معناداری وجود ندارد. ژوبا^۵ (۲۰۰۸) پرسشنامه‌ای برای بررسی استدلال اخلاقی ورزشکاران از دوپینگ طراحی کرد و پنج مؤلفه را شناسایی کرد که در بین آن‌ها به حوزه‌های اخلاقی، قانونی و تفریحی مواد نیروزا در ورزش اشاره گردیده است. مالیزا^۶ (۲۰۱۳) در پژوهشی به این نتیجه رسید، چنانچه کارکنان سازمان‌ها در جو اخلاقی بهتری قرار داشته باشند، به همان نسبت سطح تعهد آن‌ها افزایش پیدا می‌کند. شامبرگ و ویلترموت^۷ (۲۰۱۴)، در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اخلاقیات زمینه ساز گرایش مردم به افزایش تعهد است؛ به طوری که اقداماتی را به انجام می‌رسانند که به نفع اجتماع است. کورین^۸ و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی بر دانشجویان، ساختار عاملی پرسشنامه عدم مشارکت اخلاقی در ورزش را مورد تأیید قرار داد؛ همچنین برازندگی مدل با استفاده از شاخص‌های خوبی برازش، مورد تأیید قرار گرفت. چریستین^۹ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی در کشور آمریکا روایی سازه پرسشنامه عدم مشارکت اخلاقی را با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار دادند؛ همچنین پایایی پرسشنامه را به میزان $(\alpha=0.78)$ گزارش کردند.

شناخت علمی عوامل مؤثر بر بی‌تعهدی اخلاقی در بین ورزشکاران و مشخص کردن ابعاد مختلف آن، به دلیل نقش مهمی که در تحقق پیشرفت همه جانبه و ارتقاء سطح کیفی ورزشکاران بر عهده دارد و بی‌توجهی به مشکلات موجود در نظام ورزش کشور، موجب بروز نارضایتی در برخی از زمینه‌ها شده است. با توجه به اینکه ضرورت توجه به موضوع بی‌تعهدی اخلاقی در فعالیت‌های ورزشی به منظور ارائه راه‌کارهایی مناسب در این حوزه بیش از گذشته به چشم می‌خورد و از طرفی با توجه به گستره فعالیت‌های پژوهشی در محیط‌های ورزشی به ویژه در زمینه ورزشکاران رشته‌های مختلف، ایجاب می‌نماید که از ابزارهای اطلاعاتی معتبر جهت اخذ اطلاعات جامع استفاده شود. از سویی دیگر، با توجه به رشد انجام پژوهش‌های مختلف در حوزه اخلاق ورزشکاران و با توجه به اهمیت موضوع بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش، متأسفانه تأکید کمی برای ساخت ابزاری مناسب برای اندازه‌گیری بی‌تعهدی اخلاقی به طور خاص برای استفاده در ورزش گردیده است. در نهایت با توجه به مطالب بیان شده و ضرورت توجه به موضوع بی‌تعهدی اخلاقی در بین ورزشکاران، پژوهشگر به دنبال پاسخ به این سؤال است، آیا پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش ساخته باردلی و همکاران (۲۰۰۷)، از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است؟

1. Ethics
2. Etikos
3. Ethics
4. Character
5. Kavussanu
6. Gwebu
7. Maliza
8. Schaumberg and Wiltermuth
9. Christine
10. Corrian

روش‌شناسی

روش پژوهش توصیفی و از نوع معادلات ساختاری بوده که به صورت میدانی به اجرا درآمده است. جامعه آماری این پژوهش شامل، ورزشکاران رده سنی بزرگسالان بوده که در مسابقات قهرمانی کشور و یا لیگ برتر رشته ورزشی مربوطه شرکت داشته‌اند. به صورت نمونه‌گیری تصادفی ورزشکاران در رشته‌های انفرادی (کشتی، تکواندو، شنا، و کاراته) و رشته‌های تیمی (فوتبال، والیبال، بسکتبال و هندبال) در سال ۱۳۹۵ در هر دو جنسیت مرد و زن انتخاب شدند و پرسشنامه‌ها بین ورزشکاران شرکت‌کننده توزیع شد. بر پایه پیشنهاد بنتلر و چو^۱ (۱۹۸۸) و جیمز استیونس^۲ در نظر گرفتن ۱۵ نمونه برای هر متغیر پیش بین در تحلیل رگرسیون چند متغیره با روش کمترین مجذورات استاندارد، یک قاعده خوب به شمار می‌رود، لذا چون معادلات ساختاری در برخی از جنبه‌ها کاملاً مرتبط با رگرسیون چند متغیره است، تعداد ۱۵ نمونه به ازای هر سؤال پرسشنامه در معادلات ساختاری غیر منطقی نمی‌باشد (هومن، ۱۳۸۸). با توجه به اینکه پرسشنامه از ۳۲ سؤال تشکیل شده است، لذا نمونه آماری برابر با ۵۰۰ نفر در نظر گرفته شد و به صورت تصادفی خوشه‌ای در شهرهای (تهران، مشهد، اصفهان، شیراز، تبریز، ساری و اهواز) بین ورزشکاران توزیع گردید و در نهایت تعداد ۴۲۲ پرسشنامه کامل بود و مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت.

از ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی باردلی و کاووسانو (۲۰۰۷) استفاده شد که مشتمل بر ۳۲ سؤال و شامل مؤلفه‌های "بازسازی رفتار"، "مقایسه سودمند"، "عدم مسئولیت‌پذیری"، "عواقب تحریف"، "از دست دادن صفات انسانی" و "سرزنش" است. پرسشنامه از نوع پاسخ بسته بوده، مقیاس اندازه‌گیری سوالات، مقیاس لیکرت است. سوالات هفت گزینه‌ای از (هرگز=۱ تا همیشه=۷) بوده، افرادی که نمره کمتر از ۱۱۲ به دست آورند، مشمول بی‌تعهدی اخلاقی هستند. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با استفاده از روش استاندارد ترجمه - باز ترجمه تعیین گردید. بدین صورت که ابتدا پرسشنامه توسط متخصصان زبان انگلیسی به فارسی ترجمه و بعد از آن دوباره به انگلیسی برگردانده شد. سپس با تطبیق متون ترجمه شده و متن اصلی، پرسشنامه نهایی تدوین و در اختیار ۱۰ تن از اساتید متخصص مدیریت و روانشناسی ورزش قرار گرفت و با اعمال نظرات اصلاحی آنها در نهایت پرسشنامه نهایی تدوین و تنظیم گردید و در بین نمونه آماری توزیع شد. به منظور تحلیل داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و آزمون‌های ضریب آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی در نرم افزار اسپاس و تحلیل عاملی تأییدی، برای تعیین روایی سازه در نرم افزار لیزرل استفاده شد.

جدول ۱- نتایج ضریب آلفای کرونباخ در مورد ثبات درونی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی

خرده مقیاس‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد سوالات	ضریب آلفا
پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی	۱۴۷/۰۷	۲۱/۱۹	۳۲	۰/۸۷
مؤلفه: بازسازی رفتار	۳۸/۸۶	۶/۸۸	۸	۰/۷۶
مؤلفه: مقایسه سودمند	۱۷/۵۳	۴/۷۸	۴	۰/۷۹
مؤلفه: عدم مسئولیت‌پذیری	۳۳/۸۲	۸/۵۸	۸	۰/۸۳
مؤلفه: عواقب تحریف	۱۷/۵۵	۴/۳۸	۴	۰/۷۳
مؤلفه: از دست دادن صفات انسانی	۲۰/۰۳	۳/۹۶	۴	۰/۷۲
مؤلفه: سرزنش	۱۹/۱۱	۴/۴۴	۴	۰/۷۷

1. Bentler and Kavussanu
2. Stevens

یافته‌ها

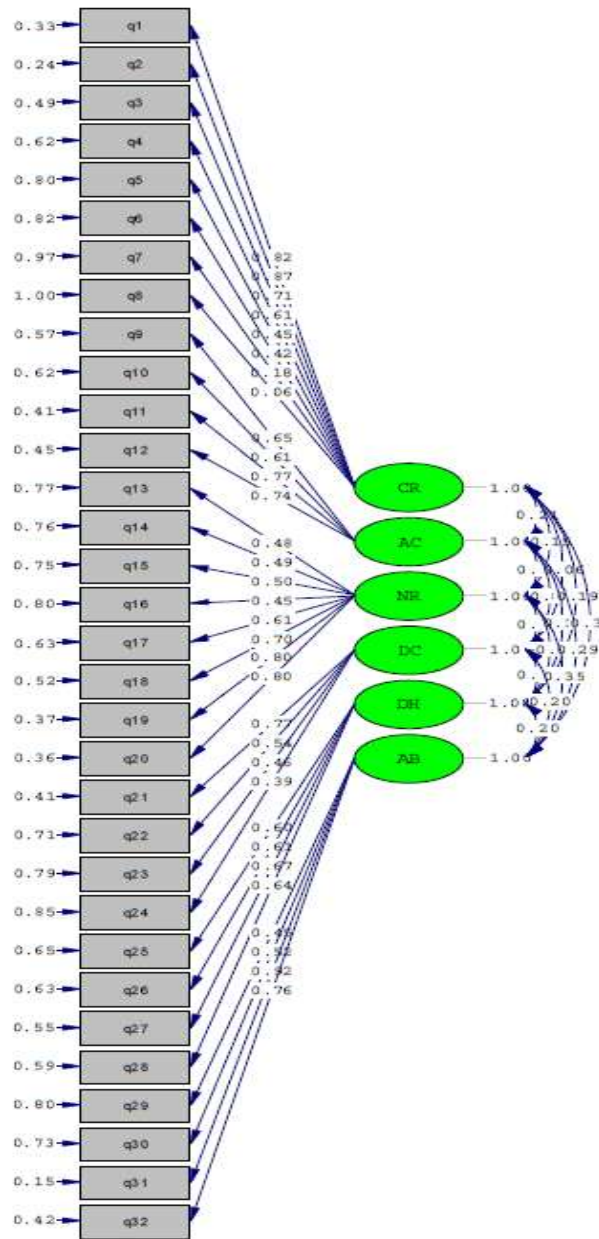
نتایج نشان داد، ۲۸۷ نفر (۶۸ درصد) را مردان و ۱۳۵ نفر (۳۲ درصد) را زنان تشکیل دادند؛ همچنین ۲۹۳ نفر (۶۹/۴۳ درصد) مجرد و ۱۲۹ نفر (۳۰/۵۷ درصد) متأهل بودند؛ همچنین ۱۳۵ نفر معادل ۳۱/۹۹ درصد دارای مدرک تحصیلی کاردانی، ۱۸۳ نفر معادل ۴۳/۳۶ درصد، کارشناسی و ۱۰۴ نفر معادل ۲۴/۶۴ درصد، کارشناسی ارشد بودند.

با توجه به نتایج جدول ۲، مشخص می‌شود که تمامی رابطه‌های سؤالات (۱ تا ۸) با عامل بازسازی رفتار، سؤالات (۹ تا ۱۲) با عامل مقایسه سودمند، سؤالات (۱۳ تا ۲۰) با عامل عدم مسئولیت پذیری، سؤالات (۲۱ تا ۲۴) با عامل عواقب تحریف، سؤالات (۲۵ تا ۲۸) با عامل از دست دادن صفات انسانی و سؤالات (۲۹ تا ۳۲)، با عامل سرزنش معنی‌دار است. از طرفی تنها سؤال ۸ با مؤلفه بازسازی رفتار، رابطه معناداری ($R=0/06$ ، $T\text{-Value}=1/25$) ندارد.

جدول ۲- ارتباط بین شاخص‌ها با عامل‌ها

شاخص‌ها	عامل	میزان رابطه	ضریب تعیین	T-value	نتیجه
به نظر شما اهانت کردن به ورزشکاران تیم مقابل صحیح است	بازسازی رفتار	۰/۸۲	۰/۶۷	۱۹/۵۲	تأیید
دروغ گفتن به هم تیمی‌های خود برای کمک به آنها صحیح است		۰/۸۷	۰/۷۶	۲۱/۲۷	تأیید
اگر حریف ورزشکار توانمندی است، بنابراین آسیب رساندن به او مانعی ندارد		۰/۷۱	۰/۵۱	۱۶/۰۴	تأیید
برای مراقبت از هم تیمی‌ها می‌بایست به خوبی تلاش کرد		۰/۶۱	۰/۳۸	۱۳/۲۲	تأیید
اگر حریفمان در میدان مسابقه آسیب دید، باید به او کمک کرد		۰/۴۵	۰/۲	۹/۱۶	تأیید
احترام به همه قوانین ورزش در میدان مسابقه خوب است		۰/۴۲	۰/۱۸	۸/۵۴	تأیید
تنها راه نشان دادن توانایی خود به یک حریف سر سخت، مبارزه عادلانه در میدان مسابقه است		۰/۱۸	۰/۰۳۳	۳/۵۳	تأیید
استدلال صحیح برای مسئولان، رقابت جانانه ورزشکار در مسابقه است		۰/۰۶	۰/۰۴۲	۱/۲۵	رد
مسخره کردن حریف کار صحیحی نیست	مقایسه سودمند	۰/۶۵	۰/۴۳	۱۳/۹۲	تأیید
در مقایسه با خشونت فیزیکی، تحریک شفاهی حریف بد نیست		۰/۶۱	۰/۳۸	۱۲/۸۷	تأیید
زمانیکه حریف به رفتار خشونت آمیز خود پایان نمی‌دهد، باید سر او فریاد کشید		۰/۷۷	۰/۵۹	۱۷/۱۲	تأیید
در مقابله با فریادهای حریف، باید خونسردی خود را حفظ کنیم		۰/۷۴	۰/۵۵	۱۶/۳۷	تأیید
اگر ورزشکاری از تاکتیک‌های غریبی استفاده کرد، باید او را سرزنش کرد		۰/۴۸	۰/۲۳	۹/۸۷	تأیید
اگر ناداوری باعث باخت شده است، در نتیجه سرزنش ورزشکار کار صحیحی نیست		۰/۴۹	۰/۲۴	۱۰/۱۴	تأیید
هر فرد مسئول عملکرد خود در مسابقه است و نباید در کار داوری دخالت کند		۰/۵۰	۰/۲۵	۱۰/۲۷	تأیید
ورزشکاران باید مسئولیت عواقب منفی اقدامات خود را بپذیرند		۰/۴۵	۰/۲	۹/۱۳	تأیید
ورزشکاران نیازمندند تا از طرف پدر و مادر خود مورد تشویق قرار گیرند	عواقب تحریف	۰/۶۱	۰/۳۷	۱۳/۱	تأیید
ورزشکار باید برای حریف آسیب دیده خود، احترام قائل شود و او را سرزنش نکند		۰/۷	۰/۴۸	۱۵/۵۵	تأیید
اگر داور مسابقه عملکرد مناسبی ندارد، ورزشکار نباید در رفتار خود وی را سرزنش کنند		۰/۸	۰/۶۳	۱۸/۷۳	تأیید
ورزشکار باید برای صحبت با مسئولان بالاتر از مربی خود اجازه درخواست کند		۰/۸	۰/۶۴	۱۸/۹۵	تأیید
مسخره کردن حریف واقعا آسیب دیده درست است		۰/۷۷	۰/۵۹	۱۶/۴۷	تأیید
توهین به ورزشکاران صدمه دیده صحیح نیست		۰/۵۴	۰/۲۹	۱۰/۹۹	تأیید
نباید با زبان خشونت آمیز نسبت به حریف واکنش نشان داد		۰/۴۶	۰/۲۱	۹/۱۳	تأیید
اذیت کردن حریف آسیب دیده کار صحیحی نیست		۰/۳۹	۰/۱۵	۷/۶۹	تأیید
برخی از مخالفان سزاوار این هستند تا مانند حیوانات با آنها برخورد شود	از دست دادن صفات انسانی	۰/۶	۰/۳۵	۱۱/۳۱	تأیید
نسبت به عملکرد بد حریف باید مانند یک حیوان رفتار کرد		۰/۶۱	۰/۳۷	۱۱/۶۳	تأیید
اگر حریف مانند یک حیوان عمل می‌کند، شایسته است که وی را درمان کرد		۰/۶۷	۰/۴۵	۱۲/۸۷	تأیید
اگر یک حریف انسانی عمل نمی‌کند، او باید رنج بکشد		۰/۶۴	۰/۴۱	۱۲/۲۶	تأیید
اگر یک ورزشکار توسط فرد دیگر مورد تمسخر قرار گرفت، باید تلاش کرد که به او آسیب رساند		۰/۴۵	۰/۲	۹/۱۲	تأیید
ورزشکارانی که بد رفتاری می‌کنند، مستحق هر گونه عملی هستند		۰/۵۲	۰/۸۵	۲۱/۲۶	تأیید
اگر یک ورزشکار اقدامی تلافی جویانه انجام داد، مقصر حریف وی است		۰/۹۲	۰/۵۴	۱۱/۴۹	تأیید
ورزشکار باید مسئولیت اقدام تلافی جویانه خود را بر عهده گیرد		۰/۷۶	۰/۵۸	۱۶/۷۶	تأیید

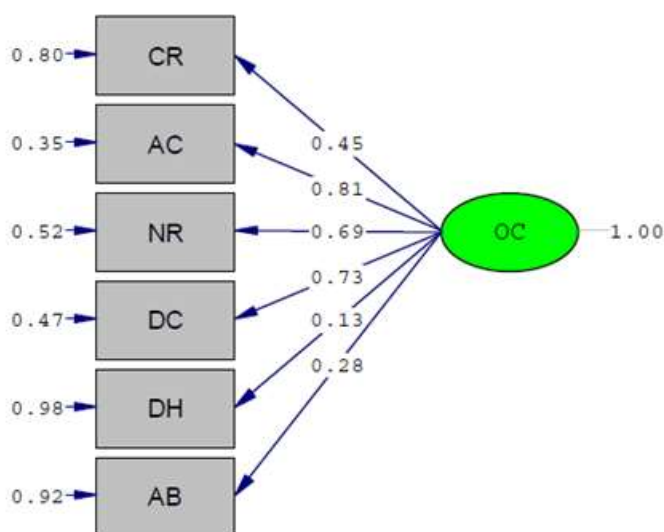
با توجه به نتایج حاصل از جدول ۳، بر اساس میزان رابطه و مقادیر تی مشخص می‌شود که عامل‌های شش گانه با مفهوم بی‌تعهدی اخلاقی دارای رابطه معناداری می‌باشند.

شکل ۱- مدل اندازه‌گیری پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی

جدول ۳- رابطه بین عامل‌ها با مفهوم بی‌تعهدی اخلاقی

عوامل مرتبه اول	عامل مرتبه دوم	میزان رابطه	ضریب تعیین	مقادیر تی	نتیجه
بازسازی رفتار	بی‌تعهدی اخلاقی	۰/۴۵	۰/۲	۸/۸	تأیید
مقایسه سودمند		۰/۸۱	۰/۶۵	۱۷/۳۵	تأیید
عدم مسئولیت پذیری		۰/۶۹	۰/۴۸	۱۴/۵۳	تأیید
عواقب تحریف		۰/۷۳	۰/۵۳	۱۵/۳۹	تأیید
از دست دادن صفات انسانی		۰/۱۳	۰/۰۱۸	۲/۴۶	تأیید
سرزنش		۰/۲۸	۰/۰۷۹	۵/۲۹	تأیید

Chi-Square=79.48, df=42, P-value=0.00042, RMSEA=0.067

شکل ۱- مدل اندازه‌گیری پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی

آزمون خوبی (نیکویی) برازش^۱

در آزمون خوبی برازش، تناسب مجموعه داده‌ها بررسی می‌شود که با توجه به جدول ۴، χ^2 دو نسبی (۱/۸۹) و ریشه میانگین مجذور خطای تقریبی^۲ که برابر با ۰/۰۶۷ است، بنابراین مدل از برازش لازم برخوردار است؛ همچنین شاخص‌های $NFI^3=0/99$ ، $CFI^4=0/98$ ، $JFI^5=0/99$ ، $AGFI^6=0/98$ و $GFI^7=0/97$ ، برازش مدل را تأیید کردند. در مجموع هر ۷ شاخص ذکر شده، تناسب مدل را تأیید کردند، بنابراین مدل بی‌تعهدی اخلاقی از لحاظ شاخص‌های برازش مناسب است و ۳۱ سؤال از مجموع ۳۲ پرسشنامه به همراه شش عامل مطرح شده می‌توانند در مدل بی‌تعهدی اخلاقی مجتمع شوند.

1. Goodness of Fit statistic
2. Root mean square Error of Approximation
3. Normed Fit Index
4. Comparative Fit Index
5. Incremental Fit Index
6. Adjusted Goodness of Fit Index
7. Goodness of Fit Index

جدول ۴- مقادیر شاخص‌های آزمون خوبی برازش

متغیر	خی دو نسبی	RMSEA	IFI	NFI	CFI	GFI	AGFI
بی تعهدی اخلاقی	۱/۸۹	۰/۰۶۷	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۷	۰/۹۸
نتیجه	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید

بحث و نتیجه‌گیری

نبود یک ابزار اندازه‌گیری مناسب و معتبر به منظور بررسی میزان به کارگیری بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش مهماست که قابلیت اطمینان و اعتبار قابل قبولی داشته باشد؛ لذا هدف از انجام این پژوهش، تعیین روایی و پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش بود که شاخص‌ها و عامل‌هایی قابل اعتماد و معتبر داشته باشد. با توجه به اینکه اساس هر پژوهشی استفاده از ابزارهای معتبر و پایا است و تفسیر نتایج پژوهش بستگی به اعتبار ابزار به کار گرفته شده دارد، پژوهشگران باید از اعتبار ابزارها مطمئن باشند (بورنز و گرو، ۱۹۹۹). بر طبق گفته باربارا و ویلیام (۲۰۰۵) در تحلیل عاملی تأییدی، الگوهای نظری خاصی با هم مقایسه می‌شوند و در واقع یک روش مفید و سودمند برای بازنگری ابزارهای مناسب جهت انجام تحقیقات است.

نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی تأییدی و پایایی، به طور منطقی به حمایت از پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی پرداخته است. نتایج این تحقیق مؤید آن است که پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی، ابزار معتبری در زمینه ورزش است و پژوهشگران مدیریت ورزشی می‌توانند در ارزیابی میزان به کارگیری اخلاق در تصمیم‌گیری ورزشکاران از آن استفاده کنند.

پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش (۰/۸۷) به دست آمد. همچنین پایایی مؤلفه‌های بازسازی رفتار (۰/۷۶)، مقایسه سودمند (۰/۷۹)، عدم مسئولیت‌پذیری (۰/۸۳)، عواقب تحریف (۰/۷۳)، از دست دادن صفات انسانی (۰/۷۲) و سرزنش (۰/۷۷) است که مشخص می‌شود، مؤلفه عدم مسئولیت‌پذیری دارای بالاترین و مؤلفه از دست دادن صفات انسانی، دارای پایین‌ترین مقادیر پایایی می‌باشند. به این ترتیب، هماهنگی درونی کل پرسشنامه و تمامی عامل‌ها بالاتر از حد نصاب (۰/۷۰) و در سطح مطلوبی بوده، بنابراین میزان خطای اندازه‌گیری در کمترین حد است و با نتایج پژوهش باردلی (۲۰۰۷) همخوانی دارد. در این راستا میلیتادیس (۲۰۱۰) در پژوهشی، پایایی مؤلفه‌های اخلاق وظیفه‌شناسی ($\alpha=0/78$) و اخلاق غایت‌شناسی ($\alpha=0/74$) را به دست آوردند.

در خصوص اعتبار سازه پرسشنامه و قدرت پیش بین سؤالات، نتایج مقادیر تی و همینطور میزان رابطه‌ها نشان دادند که تمامی سؤالات به خوبی توانستند، پیش بین معناداری برای عامل‌های خود باشند؛ بنابراین تمامی سؤالات موجب تأیید ساختار نظری پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی می‌شوند؛ در نتیجه با مقادیر تی مشخص شده برای سؤالات، اعتبار بیرونی و مقادیر برآورد "رابطه" اعتبار درونی سؤالات مورد تأیید قرار می‌گیرد.

در آزمون خوبی برازش برای مدل بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش، هفت شاخص خی دو نسبی (۱/۸۹)، $RMSEA=0/067$ ، $NFI=0/99$ ، $CFI=0/98$ ، $IFI=0/99$ و $AGFI=0/98$ ، $GFI=0/97$ ، برازش مدل را تأیید کردند. در این راستا باردلی (۲۰۰۷) در پژوهشی برازش مدل بی‌تعهدی اخلاقی در ورزشکاران را تأیید کردند. به عنوان نتیجه کلی، مدل بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش از لحاظ شاخص‌های برازش مناسب است؛ لذا تمامی مؤلفه‌های مطرح شده می‌توانند در مدل ساختاری پرسشنامه مورد استفاده قرار گیرند. این نتیجه بدان معناست که مدل معادلات ساختاری ارائه شده در این پژوهش، مدل اندازه‌گیری مناسبی بوده، برانده داده‌های حاصل از این پژوهش نیز است. بر این اساس می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که داده‌های جمع‌آوری شده توسط این پرسشنامه می‌تواند نتایج مورد اطمینانی را ارائه کرده، اطلاعات دقیقی را در اختیار پژوهشگران قرار دهد.

در بررسی رابطه عامل‌ها با پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی، تمامی عامل‌ها؛ عامل بازسازی رفتار ($r=0/45$ ، $T\text{-Value}=8/8$)، مقایسه سودمند ($r=0/81$ ، $T\text{-Value}=17/35$)، عواقب تحریف ($r=0/69$ ، $T\text{-Value}=14/53$)، عدم مسئولیت پذیری ($r=0/73$ ، $T\text{-Value}=15/39$)، از دست دادن صفات انسانی ($r=0/13$ ، $T\text{-Value}=2/46$) و سرزنش ($r=0/28$ ، $T\text{-Value}=5/29$) با بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش دارای رابطه معناداری بودند؛ بنابراین هر شش عامل توانسته‌اند، پیش بین خوبی برای پرسشنامه "بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش" باشند؛ در نتیجه روایی سازه مدل (بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش)، مورد تأیید قرار می‌گیرد.

در نهایت بر اساس یافته‌های به دست آمده، پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی مقیاسی قابل اطمینان و معتبری است که می‌توان برای ارزیابی بی‌تعهدی اخلاقی در حوزه ورزش استفاده کرد و نتایج پایا و باثباتی هم به دست آورد؛ همچنین محققان در زمینه مدیریت ورزشی هم می‌توانند از ابزار بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش بر مبنای مدل شش عاملی، به عنوان ابزاری مناسب در حوزه‌های مختلف ورزشی از آن استفاده کنند؛ همچنین شرایط روانی و میزان انگیزش، تمایل، دقت آزمودنی‌ها در پاسخ به سؤالات و همچنین همکاری محدود برخی از ورزشکاران در تکمیل پرسشنامه، از جمله محدودیت‌های موجود در انجام این پژوهش بود.

منابع

- رحیم‌نیا، فریبرز؛ نیکخواه فرخانی، زهر (۱۳۹۰). تأثیر جو اخلاقی سازمان بر هویت سازمانی و تمایل به ترک خدمت فروشنندگان. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، ۶(۴)، ۱-۱۱.
- سلطانی، مرتضی. (۱۳۸۲). مدیریت اخلاق در سازمان، نشریه تدبیر، ۱۴(۱۳۲)، .
- شجاع، رضا و پورسلطانی زرندی، حسین (۱۳۹۰). تعیین اعتبار و پایایی پرسشنامه تناقض‌های اخلاقی در ورزش. نشریه پژوهش در علوم ورزش، ۱۱، ۱۰۳-۱۱۸.
- قره، محمد علی و شجاع، رضا. (۱۳۹۱). بررسی قابلیت‌های تصمیم‌گیری دانشجویان تربیت بدنی در وضعیت‌های دشوار اخلاقی. نشریه مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۵، ۳۹-۴۶.
- نادریان، مسعود. (۱۳۹۰). اخلاق در ورزش. پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، انتشارات سیما، ۷۰-۷۶.
- هومن، حیدر علی. (۱۳۸۸). مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل. چاپ سوم، تهران، انتشارات سمت، ۲۲.
- Barbara, H. M., & William, F. (2005). Statistical methods for health care research. Lippincott Williams and Wilkins, A welters clawer company, 325-330.
- Boardley, I. D., & Kavussanu, M. (2007). Development and Validation of the Moral Disengagement in Sport Scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29(5), 608-628.
- Burns, N., & Grove. S. K. (1999). *Understanding Nursing Research*, 2nd Ed. Philadelphia. W. B. Saunders Company.
- Christine, L. P., Richard, S., Carole, K., Thomas S. P., & Robert, M. W. (2014). Reliability and validity for the, measurement of moral disengagement in pharmacists. *Research in social and administrative pharmacy*, 10(2), 297-312.
- Corrion, K. S., Scoffier, C., Gernigon, F., & Arripe-Longueville, D. (2010). Development et validation dune echelle courte mesurant le disengagement moral in sport (ECDMS), Development and factorial validity of a moral disengagement in sport short scale. *Psychiatrie de lenfant*, 36(6), 495-503.
- Ferrell, O., & Gresham, L. A. (1985). Contingency framework for understanding ethical decision making. *The Journal of Marketing*, 49, 87-96.

- Grave, S. M., & Stephen, F. (2008). Student cheating habits: A predictor of workplace deviance. *Journal of Diversity Management*, 3(1), 15-22.
- Gwebu, A. M. (2008). Beyond testing: Cognitive moral reasoning and ergogenic aids in sport. Dissertation at University of Idaho.
- Kavussanu, M. (2006). Motivational predictors of prosocial and antisocial behavior in football. *Journal of Sports Sciences*, 24(6), 575-588.
- Maliza, D., & Kamarul, Z. (2013). Environmental ethical commitment (EEC): The interactions between business, environment and environmental ethics. *Procedia-Social and behavioral sciences*, 85, 392-399.
- Marques, P. A., & Pereira, J. A. (2009). Ethical ideology and ethical judgments in the Portuguese accounting profession. *Journal of Business ethic*, 86(2), 227-242.
- Miltiadis, P. (2010). Development and validation of the Moral Orientation of Students in Physical Education Questionnaire (MOSPEQ). *Educational Research and Evaluation*, 16(3), 249-268.
- Schaumberg, R. L., & Wiltermuth, S. S. (2014). Desire for a positive moral self-regard exacerbates escalation of commitment to initiatives with prosocial aims. *Organizational behavior and human decision processes*, 123(2), 110-123.
- Wood, G., & Rimmer, M. (2003). Codes of ethics: What are they really and what should be?. *International Journal of Value-Based Management*, 16(2), 181-195.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

پورسلطانی زرنندی، حسین؛ قره، محمد علی و موسوی راد، سیده طاهره. (۱۳۹۶). تعیین روایی و پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش. *نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش*، ۴(۲)، ۲۱۹-۲۲۹.

Determining validity and reliability of Moral Disengagement questionnaire in Sport

Hossein Poursoltani Zarandi¹, Mohammad Ali Gharah² and Seyedeh Tahereh Mousavi rad³

1- Assistant professor of Sport Management, Payame Noor University.

2- Associate professor of Sport Management, Payame Noor University.

3- Assistant professor of Sport Management, Payame Noor University.

Received: 7 December 2016

Accepted: 24 May 2017

Abstract

Objective: The aim of this study was to determine the validity and reliability of the moral disengagement questionnaire in sport.

Methodology: The research method was descriptive, which was done through the field method. The statistical population of this study was the athletes in Iran, out of which 422 questionnaires were collected. The measurement instrument used was a questionnaire of 32-item moral disengagements questionnaires in sport (Boardley & Kavussanu, 2007) with six sub-scales (conduct reconstrual, advantageous comparison, non-responsibility, distorting consequences, dehumanization, and attribution of blame). The validity of the questionnaire was accepted after translation by professors of sport management specialists. The statistical methods used were descriptive indices for describing data, Cronbach's alpha for determining validity and confirmatory factor analysis to determine the structural validity.

Results: The analytical results obtained showed ($\alpha = 0.87$) the reliability of the moral disengagement questionnaire. All questions had a significant relationship with their agent in the reliability of structure, amount of relationship, and T-value, and they could be good predictors for their agent. $\chi^2/df = 1.89$, RMSEA = 0.067, NFI = 0.99, CFI = 0.98, IFI = 0.99, AGFI = 0.98, and GFI = 0.97 also confirmed the goodness of models. Also the results about the relations of factors with the meaning of moral disengagement showed that all factors could be good predictors for the concept of moral disengagement.

Conclusion: Questionnaire moral disengagement a reliable and valid measure that can be used to evaluate moral disengagement in the field of sports, and reliable and consistent results are achieved.

Keywords: Moral, Disengagement, Athlete, Questionnaire.

To cite this article:

Poursoltani Zarandi, H., Gharah, M. A., & Mousavi rad, S. T. (2017). Determining validity and reliability of Moral Disengagement questionnaire in Sport. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 4(2), 219-229.